

Pitäjänkertomuksia.

IV.

Entinen Ikalinen.

Historiallinen kertomus

Ikalisten, Parkanon ja Rantaanpään
pitäjistä,

kirjoittanut

Wilh. Carlsson.

Helsingissä,

Suomalaisen Kirjallisuuden Seuran kirjapainossa,

1871.

Mutta muutaman ajan perästä kuuli Käsby myllyssä ollessaan juuri lähellä taloa, että kasakat jälleen olivat talossa. Kalunsa käydettyään hän kyllä ensimmältä pelkäsi kotio mennä, arwotellen josko ne olisivat entisiä kasakoita ja hänen siis tuntisivat; waan rohkeella luonnollaan päätti mennä ja teeskennellä ei olewansakaan sama mies kuin nykyään oli kasakoita pahasti pinessyt. Heittäen pannin säkin wiljajauhoja ruislaihon sisälle, lähti wetäen käsirattaita homppu-säkkineen taloa kohden. Tultuansa ynnä weljensä kanssa maantielle lähellä taloa, oli jo 2 kasakkaa wastassa; toiset talon portilla, heti hänen tuntein, huutelewat: „niet“, ettei weljeensä kajottaisi, waan „tam da“ tarkoitaen häntä. Sanoi sen werran hymnäntäen, että selkäsauna oli hänellä nyt tarjona. Kiiruusti siis turvaamaan pafojalkaan pitkin maantietä Ranttiin päin. Oli toinen kasakka hänen juuri käsittä-mäisillään, mutta kompastui sillalla — ja Käsby nyt männistöön, josta ei ennen nähywiin tullut, kuin kasakat olivat menneet.

Muutoin eivät nämät kertomat oikeestaan kuulufan kanjan „kärkimysten“ sekaan, sillä niitä vähäisikäkään paheita ei wihollinen olisi tehnyt, ellei kansa itse olisi siihen ärshyttänyt. Tosin sotamiehet omin päinsä ottiwat ruoka-tawaraa, mutta luultawastikin päällikköin tietämättä. — Niin e. m. majaili joukko sotamiehiä suwella 1808 ufsimpia wiiikkoja Kuninkaan lähteellä, jonne olivat tehneet hako- ja lehtimajoja, ja siitä käwivät usein Jämijärwen rannoillakin ruoka-aineitten etsinnöissä. Sauwaniemestä täällä weiwät sian ja samantalon wäpikoita Palosaaresta, jonne talon pihaportilla itsensä lauttasivat; mutta muuta pahaa eivät tehneet.

Elokuussa samana vuonna ryöstiwät ja polttiwat he myös Wehwarpeen kestiwari-talon. Mutta siihenki koston oli juuri saman talon isäntä itse hyppää. Tämä oli warasmainen mies, jota naapurit kutsuivatki „kälmiäsi“, joka siihen aikaan merkitsi kunniaattomaksi tuomittua hylkyä. Samallaisia roswo-miehiä oli myös lähellä „Koirikuonoksi“ haukutusja torpassa. Nämät roistot yksin neuwoin olivat kankaalla ryöstäneet Wenäläisiltä sotamiehiltä rahaa y. m. ja fitte piilonneet, niin ettei heitä löydetty, waikka sotawäki heitä ahkerasti etsi. Isäntä-konna kuitenkin sanottiin olleen juuri lähellä taloa. Tämän tähden kärsiwät syyttömäksi. Sotamiehet käwivät luotsin johdannolla Jämijärwen kautta aina Uurasjärvellä asti tuota-konnaa etsimässä. Kuultiin hänen sinne paenneen. Ja täällä tapahtuiki epähuomiosta se

onnettomuus, että sotamiehet ampuivat Pyydönniemen isännän, joka muutoin, niinkuin towallista oli, sen yleisen waikka joutawan pelon tähden, oli paennut Uurasjärvelle sukulaisten tykö. Täällä nyt riihtä puidessa hawaiten sotamiesten tulon, lähti riiheltä pakoon juoksemaan, ja luotsi, kuin luuli hänen Warpeen isännäksi, oli siten syh siihen, että hän ammuttiin. — Sotamiehet kuin eivät isäntää löytäneet, sytyttivät wihdoin talon palamaan ja weiwät emännän muasjaan, jonka hewoisten rinnalla kuoliaksi juoksuttivat, jonka kowan koston waimolle kaiteti sentähden tekivät, että luulivat hänen tietävän ja heiltä salaa- wan miehensä piilopaikan. — Toinen tapaus on julmempi. Ryyhär- järwen kylässä, jossa sotamiehet käiwät ruoan etsinnönsä, tappoivat sapelilla lapsen kehtoon hirweäksi kostoksi asunnon wäelle, jotka heidän tullesjansa pakenivat. —

Sota-wuotten ohitse mentyä alfaa tämän maanpaikan suuri edistymisen aika, jonka wiimewuotisten kärsimysten kanssa tässä nyt ferromme.

f) B. 1809—1870.

Suurin, lähes werratoin todistus tämän paikkafunnan edistymisestä wiimekuluneena puolena vuosifatana eli w. 1809—1865, on sen wäestön karttuminen, joka sillä aikafaubella on kaswanut lähes kolmenkertaiseksi eli 8-tuhannesta 22-tuhanteen. — Yhtä werratoin oli wäen lisäys täällä myöski sitä ennen kuluneena 55 vuonna, jolloin se kaswoi wailla 3-tuhannesta yli 9-tuhannen, enemmän kuin kolmenkertaiseksi. Sadan ja wiidentoista vuoden kuluesja on siis paikkafunnan wäestö lisääntynyt 20-tuhannella. Mutta semmoinen werratoin wäen-lisäys onki Turun läänissä yksin täällä woinut tapahtua, sillä enin osa entistä Skalista on wasta wiimeisenä fatana vuonna asuttu, niinkuin taloin luettelot ja asuttamis-historia osoittaa. Mutta talointaan luuttelo ei moi yksin täydellisesti osoittaa sitä erinomaisen suurta asuntojen lisäystä kuin erittäin tällä vuosifadalla on tullut; enemmän sitä kumaa torppain paljous, joita erinomattain alfaen w. 1830 on kaswanut kuin sienä maasta fateen jälkeen. Jos luot silmäsi wäkiluku-tauluihin, niin paraiten saatat käsittää sen ylen suuren asunto-lisäyksen. B. 1805 oli Skaliissa 285 taloa ja 302 torppaa; mutta w. 1865 oli samalla alalla 666 taloa ja 1774 torppaa, ja huomattawa on, että torpat täälläpäin eivät suinfaan ole huonosja